

הלכות ראש השנה תקצב-תקצנ רכה

ולפיכך אין להביא קמונים שלא הגיעו לחינוך לבית הכנסת בעת התקיעות שלא יכלבלו דעת השומעים אך הנשים יקחו אותן אצלן שהן פטורין¹⁰ כמו שנתבאר בסיומן תקפ"א¹⁰:
ט נזהגן שבתקיעות מיושב עולה התוקע על הבימה¹¹ ותוקע שם מפני כבוד הציבור אבל בתקיעות מעומד כיון שהן בתוך התפלה אין מטריחין אותו לעלות אלא עומד [במקומו]¹² ותוקע¹³:

י התקיעות שעל סדר הברכות לא יתקע אותן הש"ץ המתפלל מוסף שמו יתבלבל ולא יוכל לחזור לתפלתו בלא מירוף דעת¹⁴ אבל אם הוא מוכמח בעצמו שחוזר לתפלתו בלא מירוף דעת¹⁵ או שמתפלל מתוך הסידור שבדאי הוא מוכמח¹⁶ ויכול לתקוע אף אם יש אדם אחר שידוע לתקוע כמותו¹⁷ לפי שהתקיעה אינה הפסק כלל בתפלה¹⁸ כיון שצריך לתקוע על סדר הברכות א"כ הוא צורך התפלה¹⁹.
ולכן התוקע תקיעות מיושב ראוי שיתקע ג"כ תקיעות מעומד²⁰ שהמתחיל במצוה אומרים לו גמור²¹ אלא אם כן שהוא ש"ץ המתפלל מוסף ואינו מוכמח שחוזר לתפלתו בלא מירוף דעת²²:

יא כמה דברים אמורים בדורות הראשונים שהיו נוהגים לתקוע בתסם וא"כ וכה מיד בכל התקיעות אפילו של סדר הברכות ממעם שנתבאר²³ ואין להעביר המצוה ממנו²⁴ אבל עכשו שנוהגין בקצת מקומות ליתן התקיעות שמעומד לאחר א"כ מעולם לא וכה הראשון בתקיעות מעומד ומותר ליתן אותן לאדם אחר בכל מקום²⁵:

תקצנ אם הברכות והתקיעות מעכבות זו את זו וכו' ד' סעיפים:

א ג' ברכות שאומרים במוסף של ראש השנה שהן מלכויות וזכרונות ושופרות מעכבות זו את זו²⁶ שאם אינו יודע כל השלשה ברכות לא יאמר כלום אפילו אותה ברכה שידוע²⁷ אבל ברכות של שאר ימות השנה אין מעכבות זו את זו אלא אם אינו יודע כל הברכות יאמר המקצת שידוע²⁸:

ב סדר הברכות מעכב שאם הקדים לומר וזכרונות או שופרות למלכויות או שופרות לזכרונות לא יצא²⁹:

ג וכן התקיעות מעכבות זו את זו שאם יודע לתקוע ואינו יודע להריע לא יתקע כלום³⁰

ס מהר"ל שם, ת"א ריש ט"ו תקפ"ט.

סא ס"ב, ובי' תקפ"ח ס"ז.

סב ראה גם לעיל סי' תקפ"ח ס"ז.

סג כן הנהגת קונטרסים השלחן.

סד דמ"א ברכי משה סי' תקפ"ח אות א, מ"א סק"י.

סה רא"ש פ"ד סי' ד, ר"ן (פ, א) ד"ה וכתב (הב'), בשם

רב האי גאון, סוד ושו"ע סי' תקפ"ח ס"ד.

סו בעל העיטור ה"ל שם (צ"ב, ג), רא"ש ר"ן שם, סוד

ושו"ע שם.

סז מ"א שם סק"י, ראה גם לעיל סי' קכ"ח סוף ס"ל, ס"ב

ומס"ל.

סח מ"א שם סק"י, וראה גם מ"א סי' קכ"ח סק"ב

ומק"א.

סט רא"ש שם, מור, מ"א שם.

ע מ"א שם.

עא דמ"ב פ"ג ה"א, כלבו סי' סד כמ' רע"ד, שו"ע ס"ד

וברמ"א, רמ"א סי' תקפ"ח ס"ד.

עב וירושלמי ר"ה פ"א ה"ח, כלבו שם, רמ"א שם.

עג ממשעות רמ"א שם.

עד סוף ס"ו.

עה כלבו שם, מ"א סק"י.

עו רמ"א ס"ד, לפירוש הח"א שם.

סימן תקצנ

א ברייתא נחמדא לר', ב' דמ"ב פ"ג ה"ח, רא"ש פ"ד ריש

סי' ד', ר"ן (יא, ב) ד"ה תנו רבנן בפירוש האי, מור

ושו"ע ס"א.

ב רא"ש שם, ר"ן שם, מור ושו"ע שם.

ג מ"א סק"ב, ממשעות הברייתא שם, וכו' לעיל סי' קד

ס"ד (במוס"ד), וראה סי' סג סוף מ"א וש"י.

ד ר"ן שם בפירוש ה'ב', ת"א סק"ד.

ה נחמדא [ברייתא] שם, רמ"ב' שם ה"ח, רא"ש שם, ר"ן

שם בפירוש האי, מור ושו"ע ס"ב.

הלכות ראש השנה תקצג-תקצד

לפי שאין כאן מצוה כלל אלא אם כן תקוע ומרוע ותוקע ג' פעמים כמ"ש בס"ת תקצ"ו אבל אם יודע להריע תרועה שלנו ואינו יודע לתקוע השברים יתקע תר"ת ג' פעמים וכן אם יודע לתקוע שברים ואינו יודע התרועה שלנו יתקע תש"ת ג' פעמים דשמו מה שהוא יודע זו היא תרועה האמורה בתורה ונמצא מקיים המצוה כמאמרה":

ך התקיעות שעל סדר הברכות אינן מעכבות את הברכות שאם אין בהם מי שיודע לתקוע אעפ"כ יאמר הש"ץ כל המ' ברכות וכן הברכות אינן מעכבות את התקיעות שאם אינו יודעין לברך הברכות האלו אעפ"כ יתקעו ג' סדרים".

אם התפללו בצבור המ' ברכות ולא תקעו עד לאחר שגמר הש"ץ את התפלה יצאו:

תקצד יחיד שלא התפלל אין חבירו מוציא וכו' סעיף אהר:

א אע"פ שבמ' ברכות של מוסף ראש השנה אף הבקי יוצא בתפלת הש"ץ כמ"ש בס"ת תקצ"א מבל מקום אם אין שם תשעה שעונין אמן אחר ברכותיו אין אדם יוצא בתפלתו אפילו מי שאינו בקי ואינו יודע להתפלל בעצמו.

ואפילו אם הוא בענין שאין צריך לענות אמן אחר ברכותיו כגון שעדיין לא התפלל תפלת מוסף בלחש ונמצא שהוא צריך להתפלל בשביל עצמו בלחש אלא שהוא מתפלל בקול כדי להוציא גם את שאינו בקי ונמצא דאף אם לא יענו אמן אחר ברכותיו אין כאן חשש ברכה כמלכה אעפ"כ אם אין תשעה שעונין אמן אין תפלתו נקראת תפילת הציבור ואין אדם יוצא ידי חובתו בשמיעה אלא אם כן שומע תפלת הציבור לפי שכך היתה התקנה בתחילה כשתקנו תפלת הציבור שיהויר הש"ץ את התפלה בקול רם כדי להוציא מי שאינו בקי ואם אינו מתפלל תפילת הציבור אינו יכול להוציא אחרים בתפלתו שהתפלה אינה כשאר ברכות שאדם יוצא ידי חובתו בשמיעה ועניתי אמן אבל בתפלה צריך כל אחד ואחד לבקש שהמים ואין נכון לבקש על ידי שליח אלא אם כן הוא שליח ציבור.

אבל בתקיעות יכול אדם לצאת בשמיעה אפילו הוא יודע לתקוע בעצמו ואפילו אם אין שם ציבור שישמעו עמו:

ו רמב"ם שם. ראה העו"ב ש' ע' ד. שנו ע' ג. תתח ע' 60.

ז סעיף א.

ח ר"ן שם ד"ה האמרינן. מור וש"ע שם. מ"א סק"נ. וראה מ"ו סק"א. פרישה איתא א"ד"ה ואם. לעיל ס"ה תקצ"ב ס"ב.

ט התקצ"ב ס"ד.

י גמרא (ברייטא) שם (מצוה בתקועין יותר מן המברכין). ומשנה לג. ב. (מי שברך ואח"כ נתמנה לו שופר). ר"ן שם ד"ה חנו בנגן. מור. רמ"א ס"ב.

י רמ"א שם. למוש שם. מ"א סק"ה.

סימן תקצד

א סעיף ב.

ב הרב רבנו יונה ברכות (יג, ב) ד"ה ויש ב"י ריש סי' (סנה). לבוש סי' [ז] ס"ד. וראה גם רמ"א סי' נט ס"ד.

מ"א שם סק"ה. לעיל שם ס"ד. סי' קכ"ד ס"א וס"ו. סי' נה ס"ז (במסכת) וס"א.

ג רמב"ם הל' תפלה פ"ח הל"ה וה"מ. הובא במ"א סק"א. טור בשם הר"ן גאית הל' ר"ה (ע' לא), בשם רם שריירא. ושורש ס"א.

ד רבנו יונה לג ח"ו (כו, ד). הובא במ"א ס"ק א, ובכ"י ריש סי' קכ"ה.

ה ראה לעיל סי' נה מ"ו, וסי' קכ"ד ס"ז.

ו ראה ברייתא לה, ב. לעיל סי' קכ"ד ס"א וס"ד. מ"מ צנינים.

ז ברייתא לה, ב. מור וש"ע שם.

ח ראה לעיל סי' ח ס"א. סי' קמו ס"ד. וראה סי' רג ס"ד שביעבר יוצא גם אם לא ענה אמן. שלחן המלך ח"ב ע' קצה תערה 3.

ט ירושלמי ברכות פ"ג הל"ג. הובא בד"ן (יא, ב) ד"ה יחיד, ובכ"י. וראה גם לעיל סי' נט ריש ס"ד (לענין להוציא את הבקי בצבור), וש"ג.

י גמרא (ברייטא) לה, ב. מור וש"ע ס"א. וראה לעיל סי' תפס סוף ס"א (לענין ספירת העומר).